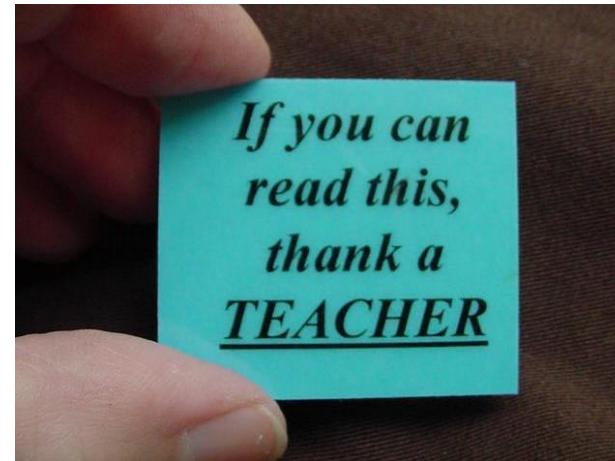

To read or not to read, that's the question. What can we learn about dyslexia?

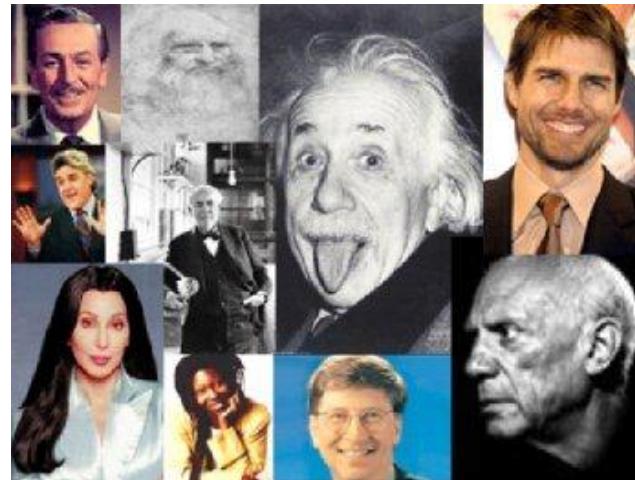
Annemie Desoete
Ugent, Artevelde University college & Sig

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

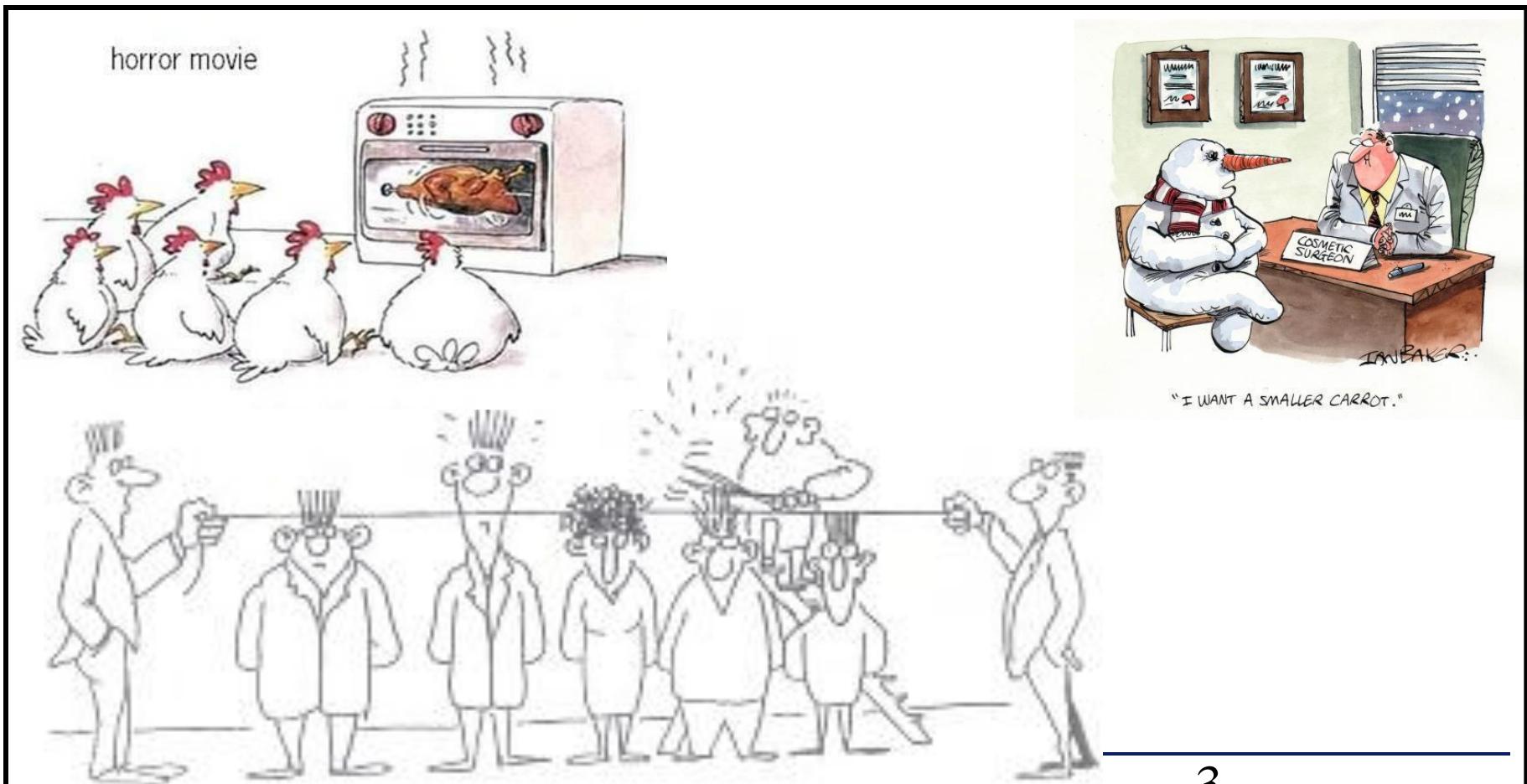

UNIVERSITEIT
GENT

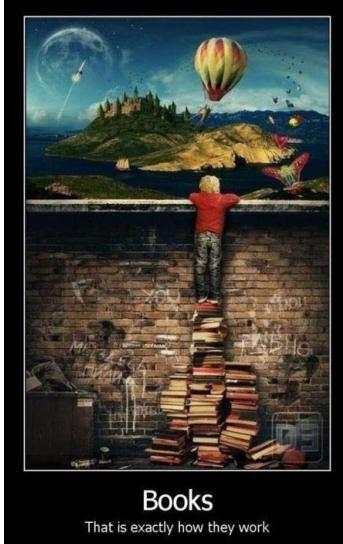
FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Reading, spelling and cut offs

UNIVERSITEIT
GENT

Books

That is exactly how they work

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Dyslexia

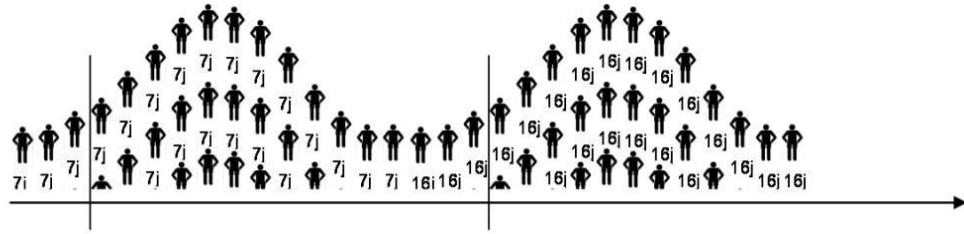
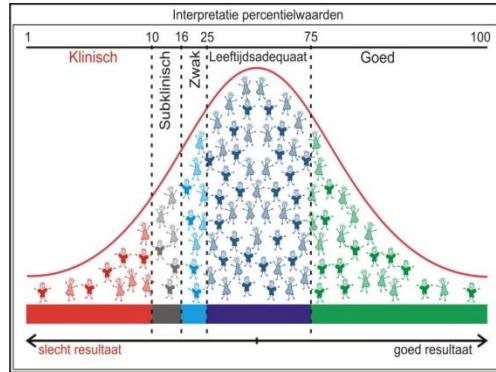
<http://www.dyslexie.ugent.be>

---

1. Persisting impairment in reading and/or spelling abilities,
2. Reading and spelling at a level remains significantly below expected given the age,

3. Effective teaching and good help is not able to solve the problems
4. Problems are not explained by extraneous factors, such as sensory deficits (Schatschneider & Torgesen, 2004; Vellutino, Fletcher, Snowling, & Scanlon, 2004).

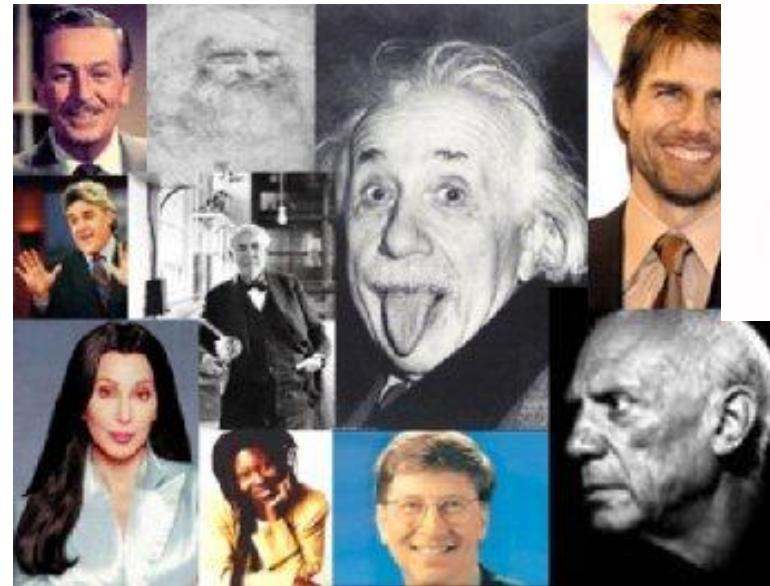
UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

‘a’ → ‘a cat came ...’

What?

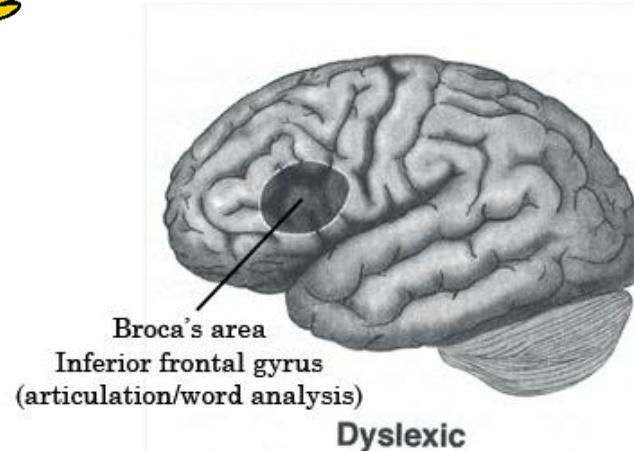
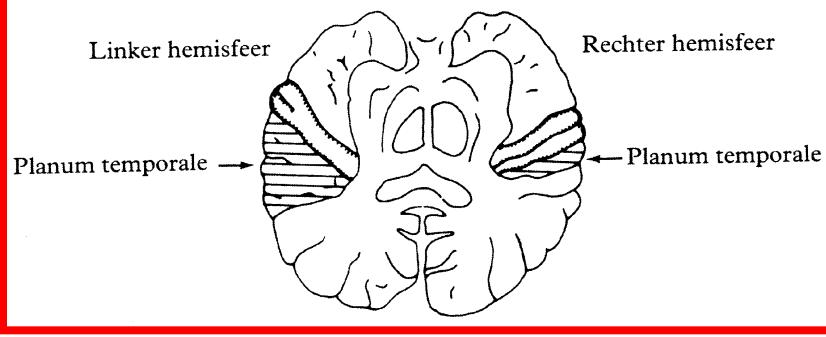
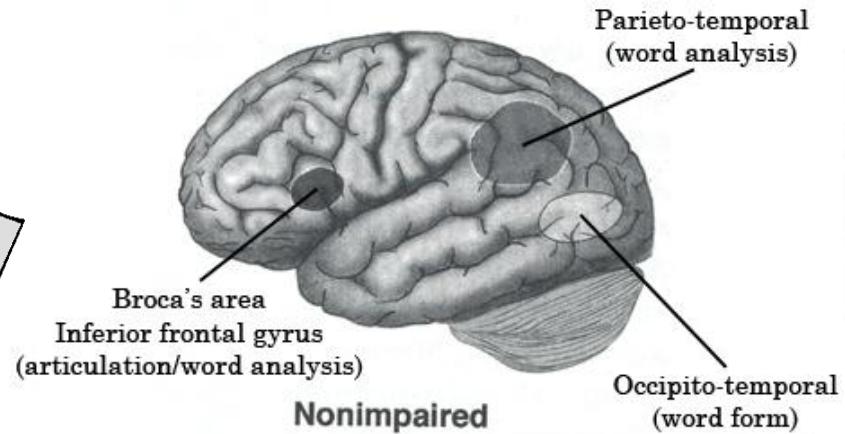
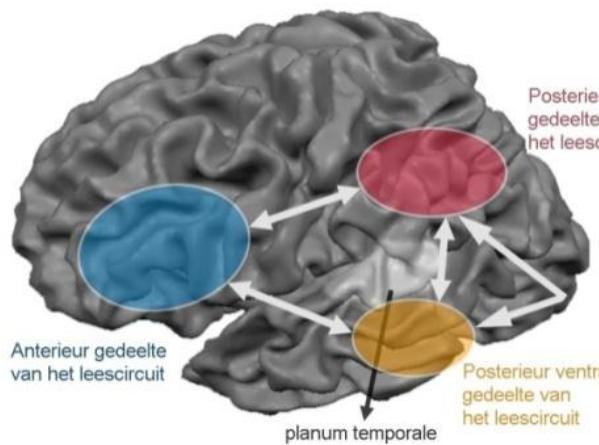

UNIVERSITEIT
GENT

Brain?

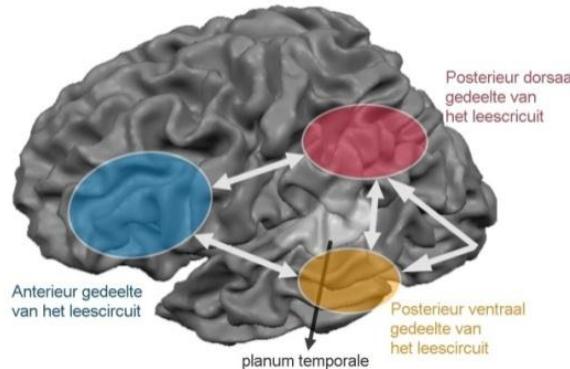
UNIVERSITEIT
GENT

Tests?

EMT:

waar	zijpad	priemen	struikgewas
kar	inham	getik	speelvergunning
been	stoutheid	oertijd	hernieuwen
min	proefstuk	aanplanten	berging
vos	lapje	slopen	nanacht
net	doch	voortduwen	uitspuwen
bruin	vegen	steigeren	herplaatsing
hand	koplamp	opsparen	onnozel
morgen	koelte	handelaar	medelid
eten	rekenen	diamant	zijrivier
mak	verdieping	bezig	vermindering
voorbij	geknoei	hanger	reling
hamer	genieten	puree	getuigschrift
zieke	paffen	achting	herkenning
luijak	warenhuis	opspuiten	overloodsen
trekken	aanzitten	plaatsnemen	bijeenkomst
verlaten	stelen	navliegen	tekortkoming
verhuizen	treurig	messteek	gelaatskleur
worden	voorstaan	ontschieten	beoefenaar
dichten	overlaten	scheepgaan	welsprekend
uithuilen	afwissen	boerenwoning	verslagenheid
kruid	groeve	begaafd	ontraadselen
grootmoeder	verdwijnen	pijlsnel	omslachtig
roeping	dichtwerpen	schouwing	tijdsbepaling
laan	hozen	schoenveter	ontworstelen
kruimel	zorgvol	kibbelen	saluutschot
heenlopen	spiegelen	schede	wetsrol
fietsbel	stamtafel	rotsvast	oneffen
schroeven	houtvlot	frommelen	rubberaanplanting

KLEPEL:

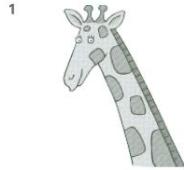
taaf	zapod	briekem	stroukgewep
vas	iijhas	gelup	stoolvordanning
deek	stuikhaut	oeltijk	lerdieuwen
nim	truufsttin	aapplenton	dergonk
gol	kepjo	drepes	nonochd
vek	roch	keenautluwer	outpluwin
fruim	veben	steiperan	derkraatsong
jund	fiplemp	ipsporel	annasel
nargel	goelte	hosdelaar	sederab
aven	rapones	fiamont	vijfuzier
baf	serdieving	podig	dervinseming
noogsij	teploel	denger	talung
zaper	megozezen	butee	gemukschrift
hiene	zaffon	ochtung	zertonning
duihas	worenpuis	okspulion	iverleetsel
trinnen	oonlittek	klaansteinen	nijaaltorst
kerpanes	stebun	vodrienen	gepaltnomeng
retliuven	treukel	baffraas	bolaatsvloeg
lardon	voogstaag	intschuipen	geoeteraan
wochtel	ogerjaken	scheempaaig	berstrapind
ounlouget	ofwannin	souwentonang	terstogenheis
vreud	groeza	beguisd	antpiedselen
kraatduiper	berdwijmiel	wijlspok	onvlachting
poebling	pochitbersen	schieverg	notsberapong
laas	wozzen	schautkeder	ontmertselen
steurnel	nargvop	mokkelin	taluukschet
hootgepen	spieltefn	scheke	batskel
lierterek	kwilhogel	dotshast	inekkien
schruidel	schruidel	muigkrit	nalloofoonplinteng

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

- nek
- nekt
- rek
- ken
- net

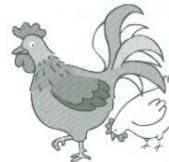
- roep
- sloep
- poes
- zoek
- soep

- kuip
- kip
- kiep
- knip
- klip

- boot
- poot
- goot
- boort
- bloot

- haan
- hang
- aan
- han
- haar

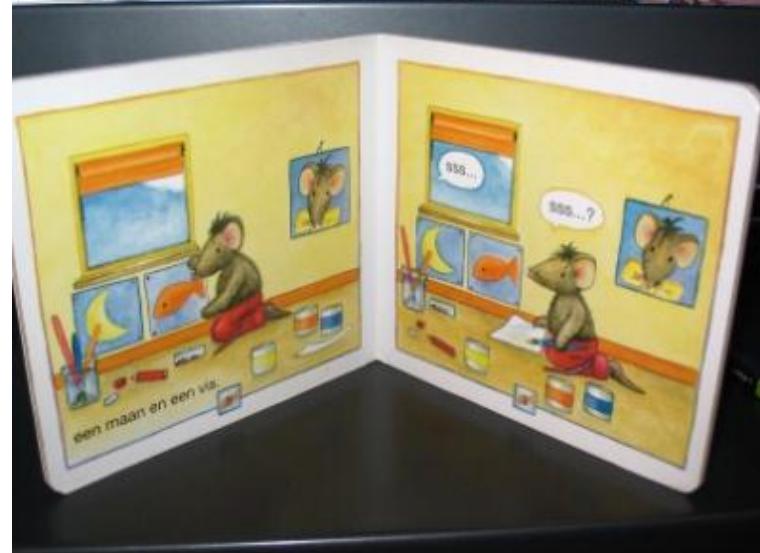
- bij
- bijt
- pijl
- bijl
- blij

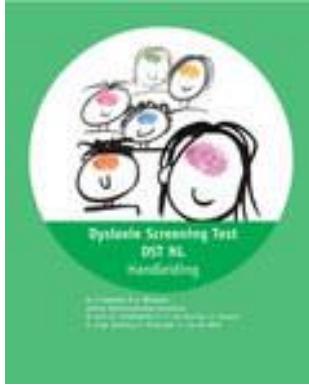

- boem
- boomt
- bom
- boom
- boon

- klam
- kan
- mak
- lam
- kam

Test 3: Woorden lezen

(alle leeftijden hier beginnen)

(enkel voor 7,5 jaar en ouder)

dier	knoop	tafel	schoorsteen	appelboom	vraagteken
nacht	gras	luiers	koffie	soldaten	figuurzaag
pijl	touw	bliksem	lichaam	boerderij	kabouters
dwerg	wieg	honing	doelpunt	telefoon	tafelkleed
bloem	klomp	gebouw	kachel	verrassing	postzegel
trein	vrouw	bezem	fietsbel	winkeldeur	jongetje
muur	sloot	armband	stropdas	broodtrommel	prullenmand

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Test 5: Klanksplitsing

Afbreekregel = 4 opeenvolgende

1. Kruiwagen	
2. dak	
3. spin	
4. kloof	
5. kraal	
6. schelp	
.	

6,5 jaar	
1	boom
2	vis
3	hoed
4	land
5	bij
6	zeven
7	auto
8	wesp
9,5 jaar +	
9	morgen
10	sneeuw
11	leeftijd
12	spruit
13	gisteren
14	moedig
15	tandarts
16	makkelijk
17	wenkbrauw
18	springen

2 min. spelling

Test 8: Onzin Leestest: woorden zonder tekst

(alle leeftijden hier beginnen)

(enkel voor 7,5 jaar en ouder)

↓

↓

dies	kwoos	tiekel	schaaskleen	ippelbaam	greustoken
hacht	grat	zoeiers	huffie	kolzoten	fulaarzeek
lijg	drouw	glikser	dachoot	boesferiej	kureiters
dwurk	bieg	husing	loemrunk	kalosoon	demelglaad
ploen	dromp	mazouw	kocher	gerrossing	pertwagel
sneig	slouw	wozem	foostul	bonkelweur	mingetje
nuur	vroot	astgand	strukpos	gleestrikkel	grallenbund
troes	kaaf	vasfool	himten	fliendosel	blukkendaam

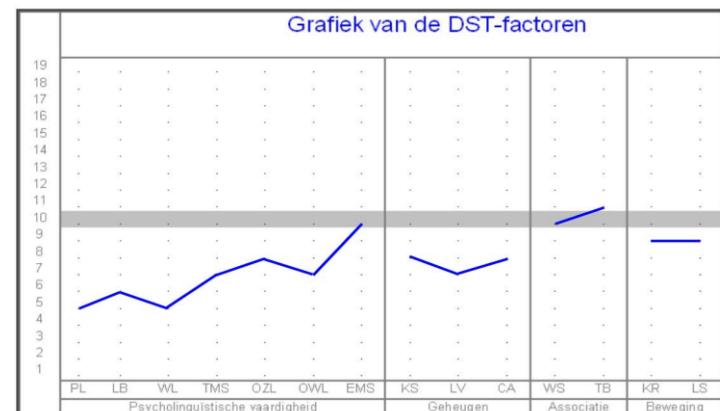
- Result: SS
4 Factorscores

1 At risc score PLE $\leq$ 84

Sensitivity 81% DL

Specificity 85%

- name words with ‘s’ (1 min.)
  - name animals (1 min.)

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

ITEMS	RIJMEN	SEGMENTEREN	SAMENVOEGEN	NONSENSW. NAZEGGEN
1 serpes				juist / fout
2 paddestoel		juist / fout		
3 pagverlomsil				juist / fout
4 doos	juist / fout			
5 zeurdien				juist / fout
6 tafelpoot		juist / fout		
7 ramp	juist / fout			
8 nassirgeffus				juist / fout
9 koek-je			juist / fout	
10 prosselin				juist / fout

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

CELF-IV (language)

SUBTEST	AREA ASSESSED	RECORD FORM AGES 5-8	FORM AGES 9-21	REVISED OR NEW SUBTEST
Concepts & Following Directions	Syntax/Metalinguistics	Core	Core 9-12	Revised
Word Structure	Morphology	Core	Core	Revised
Repeating Sentences	Syntax/Metalinguistics	Core	Core	Revised
Formulated Sentences	Syntax/Semantics	Core	Core 9-12	Revised
Word Classes-Receptive	Semantic Classes	x	x	Revised
Word Classes-Expressive	Semantic Classes	x	x	Revised
Word Classes-Total	Semantic Classes	x	Core	Revised
Sentence Structure	Semantics/Syntax	x		Revised
Expressive Vocabulary	Semantics	x	9 yrs only	New
Word Definitions	Semantics	x	13-21	New
Understanding Spoken Paragraphs	Semantics/Syntax		x	Revised
Sentence Assembly	Semantics/Metalinguistics		13-21	Revised
Semantic Relationships	Semantics Sentence		13-21	Revised
Number Repetition (1&2)	Working Memory	x	x	New
Familiar Sequences (1&2)	Working Memory/Semantics	x	x	New
Rapid Automatic Naming	Semantics/Memory	x	x	Revised
Word Associations	Memory/Semantics	x	x	Revised
Phonological Awareness	Phonology/PreLiteracy	x	x	New
Pragmatics Profile	Pragmatics	x	x	New
Observational Rating Scales	Classroom Performance/ Social Interaction	x	x	New

Leerlingformulier PI-dictee
blad 1

Naam: N.
Leeftijd: 3j

① M
Leergroep: 3F

5	10
in	schuur
bui	kleur
jaap	warlem
rot	wijnens
dunne	fruit
hout	stok
mos	bring
boog	shaats
fiets	meer
hert	spoor
vlieg	klapdeur
trein	fietsel
kreeft	half
zwart	shelp
pijl	stopdoek

Leerlingformulier PI-dictee
blad 2

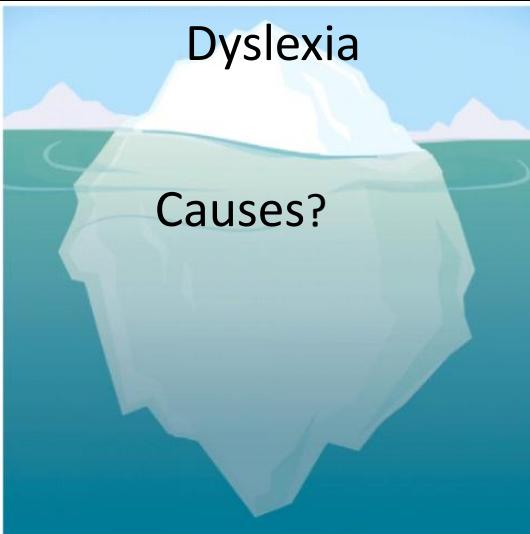
Naam: .....

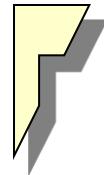
15	20
voord	muuren
bloei	logt
spring	duurr
leste	tree
plank	miev
vlieg	beleg
zwaard	vlheer
kinderen	stro
strand	smeluw
drasi	eerste
werkster	vla
buje	geluk
komst	rieke
kwark	ragte
it strongk	slaphaarmer

Causes?

- Phonological deficit
- Rapid naming deficit
- General magnocellular theory
- Working memory/ EF deficit

‘Double’ deficit

Comorbidity

- 50 à 80% SLI (Njiokiktjien, 2004)
- 17 à 56% dyscalculia
- 19 à 54% DCD (Kaplan e.a., 1998)
- 15 à 40% ADHD (Ghesquière, 2000; Ho, Chan, Leung e.a., 2005; Mastr & Wolfe, 2005).

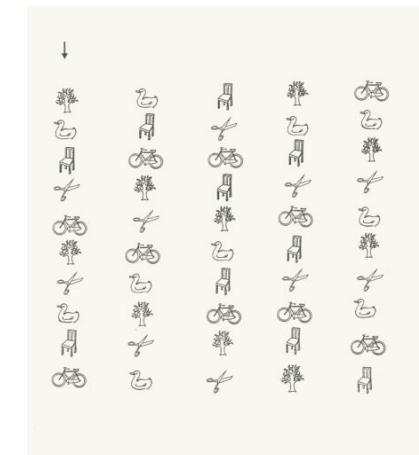

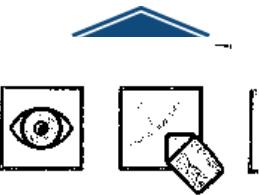
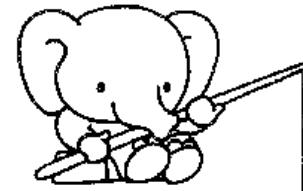

Early markers

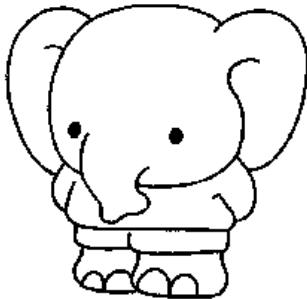
- Phonological awareness
- Rapid naming
- Vis. perception: discriminatie (b d p q)
- Psycho motor skills

Zoek de letter die er niet bij past. Z

d d d d d
d d d b d
d d d d d

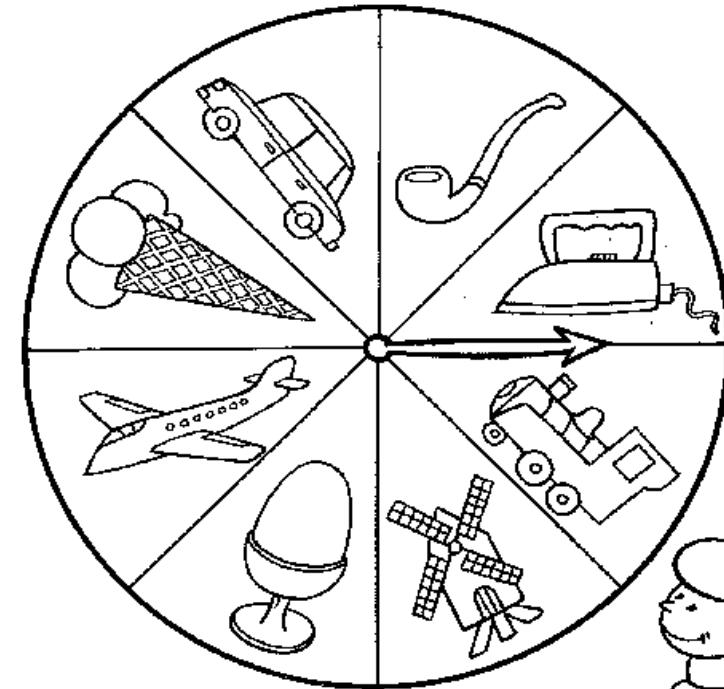
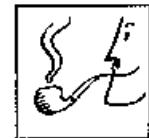

o o o o o
o o o o o
o o o a o
o o o o o
o o o o o

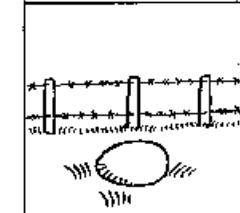
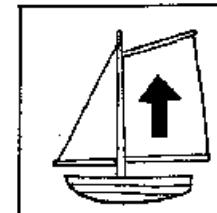

Op weg naar ...
A.D.7
lezen

't Is kermis. Strijkje mag aan de pijl van het molentje duwen. Als de pijl blijft staan op een ding met de ij van pijp, mag hij dat ding meenemen. Jij mag die dingen kleuren.
B.P. Kermis. - Speeltuin.

Toetsnummer: 100% strijkspelletjes, dragen, bl. 16, Gids
Rijwielen, vliegtuig, vliegen, A.D.7, lezen

Elementary school

- Letter knowledge: c, a, t
- Synthesis (c/a/t = cat)
- Automatisation/ speed
- Reading + spelling

Test 1 – deel 2: 23 kleine letters benoemen

j	d	u	t	a
m	a	c	r	p
h	z	n	u	x
o	t	x	h	n
v	i	r	e	w
e	w	g	s	d
k	s	z	o	k
b	f	j	g	v
s	c	m	k	h
i	p	b	f	u

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Adolescents/ adults

Reading : 3 à 4 times slower

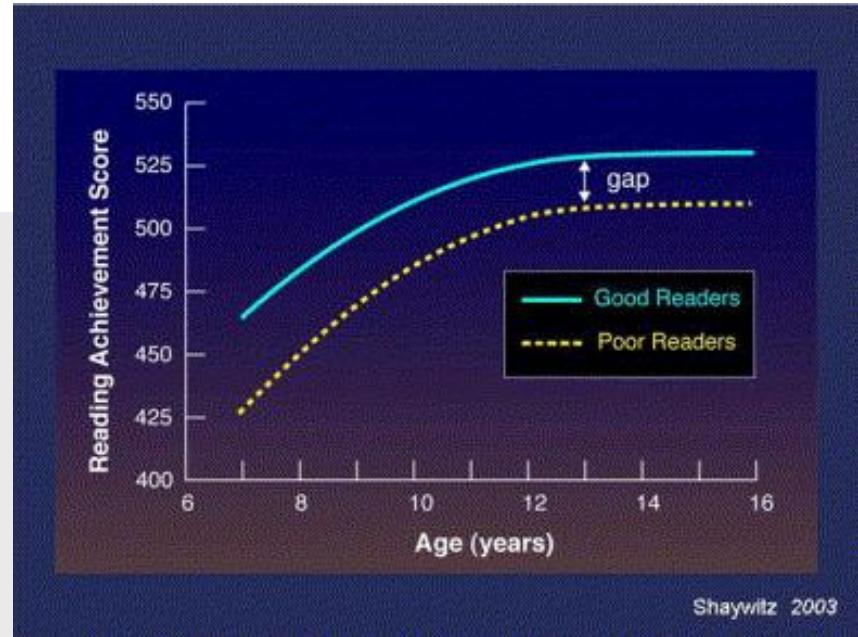
Problems with

- fast reading.
- double tasks
- reading in stress conditions (exams...)

Problems with studying

(incomplete notes, problems remembering terminology...)

Problems with foreign languages

Intervention: exercises on reading/spelling

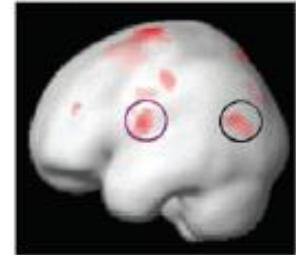
Exercises on reading/spelling
(at least till the age of 14!)

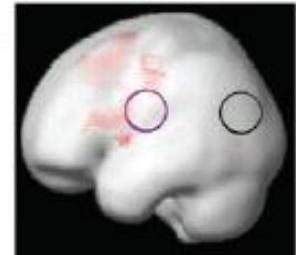
books + digital talking books

A Children with no remediation

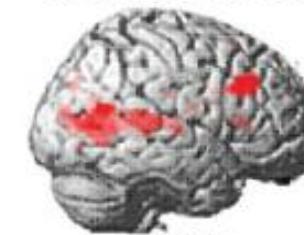
Normal reading children
while rhyming

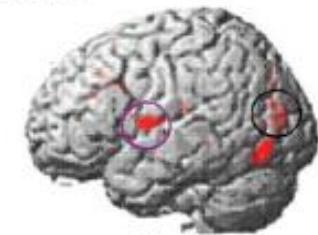
Dyslexic reading children
while rhyming
before remediation

B Dyslexic children
increases after remediation

Right

Left

THE NAMES KEVIN, KAS IN CAR, E AS
IN ACACIA, V AS IN TULIP....

UNIVERSITEIT
GENT

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Reading assistive technology

- * Help studying
- * Pleasure in reading
- * Information / literacy
- * Prevention low self esteem

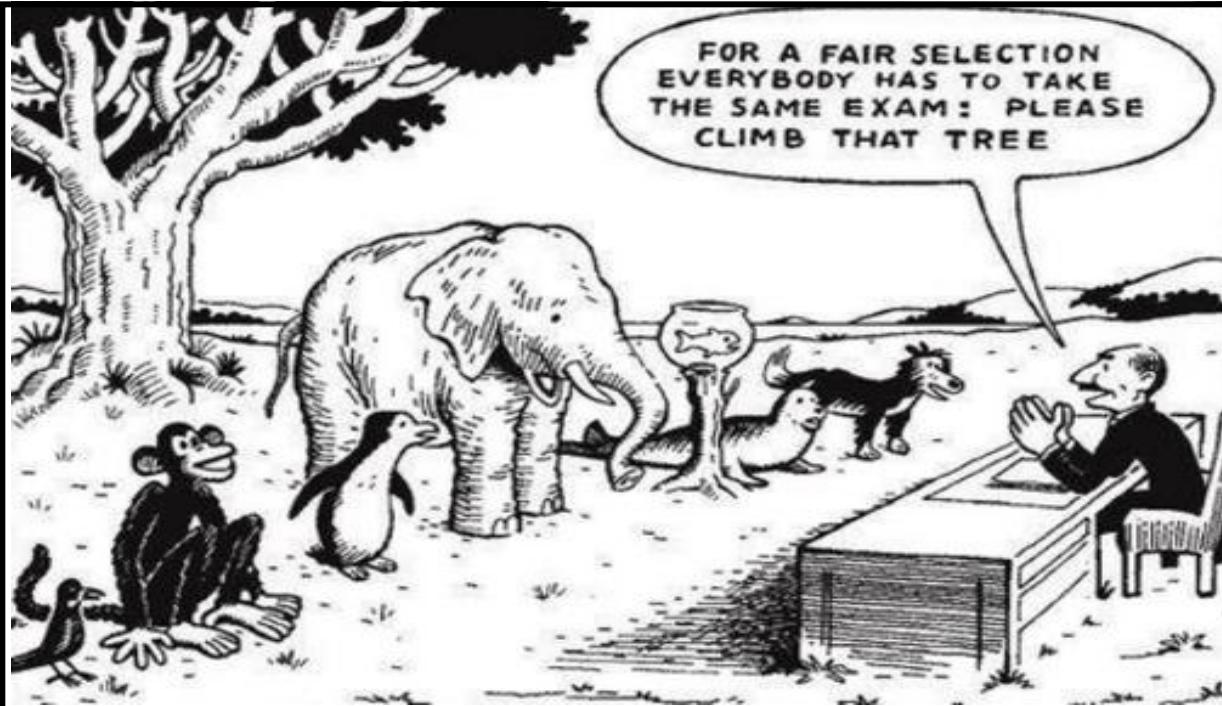

Reading assistive technology

- * Comprehension of words
- * Literacy

everybody is
a genius.
but if
you judge a
fish
by its ability
to climb
a tree, it will
live
its whole life
believing
that it
is
stupid.

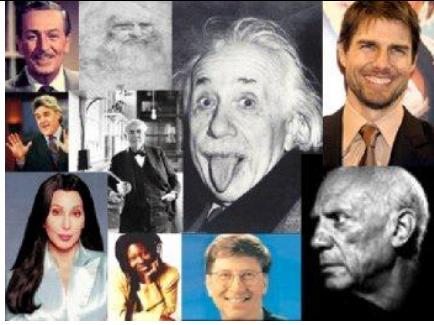
{Albert Einstein}

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

"No spell-check?? And you call this HEAVEN??"

<http://www.dyslexie.ugent.be/> (film dyslexia)
[http://www. studerenmetdyscalculie.be](http://www.studerenmetdyscalculie.be) (film dyscalculia)

<http://www.dyslexie.ugent.be>
annemie.desoete@ugent.be